

Levende Talen, dec. 1967.

Mr. L. B. van Ommen, plv. directeur-generaal Volksontwikkeling en recreatie van het Ministerie C.R.M. hield voor de Stichting voor Toegepaste Taalwetenschap een lezing over de *Raad van Europa en Taalonderwijs*. De Raad van Europa ziet het moderne taalonderwijs als een essentieel onderdeel van haar cultuurpolitiek in het kader van de *éducation permanente*. Enkele concrete wensen liggen op het terrein van het wetenschappelijk onderwijs, van onderwijs en vorming buiten schoolverband, van het lager, middelbaar en technisch onderwijs.

F. Jansonius klaagt *Over de vorming van de neerlandicus*. Iedere rasechte neerlandicus draagt „als een brandmerk in zijn ziel” de woorden van Nijhoff met zich mee: „de Nederlandse taal is de slechtst onderwezene in Europa”, al heeft Nijhoff hier vermoedelijk aan literatuuronderwijs gedacht. Aan het eind van zijn artikel ontwikkelt Jansonius een program in vijf punten.

Vermeldenswaard is uit cultuurhistorisch belang het korte verslag van P. J. Buynsters over *Het tweede internationale congres over de Verlichting dat in 1967 in St. Andrews (Schotland) werd gehouden*. Voor de eerste maal kwam dit congres bijeen te Genève in 1963. Twaalf landen waren vertegenwoordigd met meer dan 350 deelnemers in totaal. De belangstelling uit Nederland was „minimaal”. Buynsters betreurt dit omdat de Verlichting een Europees en zelfs een transatlantisch verschijnsel is. De Verlichting is ook niet een specifiek literairhistorisch verschijnsel; „de aanwezigheid van sociologen, historici, „scientists”, filosofen, literatuuronderzoekers maakte dit congres in dubbele zin tot een cosmopolitische aangelegenheid”. Zijn er geen pedagogen aanwezig geweest?

Iets uitvoeriger schrijven we over het artikel van drs. C. M. Bolle: *Het onderzoek van de kindertaal*. Het eerste gedeelte geeft vooral bekend (historisch) materiaal van vreemde bodem. Nederlandse onderzoekingen worden niet vermeld. In het tweede gedeelte geeft de schrijver gedetailleerd verslag van eigen research op twee Rotterdamse scholen, daterend uit 1960-1962, in twee tweede en twee zesde klassen. Hiermede is tegelijk de aard van het artikel aangegeven; het is een kwantitatieve vergelijking tussen tweede klas productie en zesde klas productie op grond van 98 opstelletjes. Verschillende taalaspecten worden onderzocht: „Van belang is te weten in welke verhouding de diverse categorieën voorkomen en hoe de verhoudingen zich eventueel gedurende de lagere schoolleeftijd wijzigen”.

Enkele voorbeelden. De tweedeklassertjes gebruikten gemiddeld 74,2 woord per opstel; de zesdeklassers gemiddeld 148,2 woord. De opstellen van de meisjes telden iets groter aantal woorden dan die van de jongens. Bij de tweedeklassers komt het voornaamwoord als onderwerp veel vaker voor dan het zelfstandig naamwoord. De preferentie voor het voor-

naamwoord wordt geleidelijk ondergraven; het aandeel van het voornaamwoord daalt van II naar VI van 77,7% naar 72,9%.

De kinderen uit de tweede klas maken hoofdzakelijk gebruik van de nevenschikkende zinsconstructie met het aaneenschakelende „en”; in de zesde klas neemt de onderschikking in de zinsstructuur een ruimere plaats in.

Aan het slot geeft Bolle een overzicht van een aantal woordcategorien:

	percentages van totaal aantal woorden	
	2e klas	6e klas
substantieven	15,9	16,7
pronomina	14,5	12,8
verba	22	20
adverbia	18	17,3
adjectieven	1,3	2,9
conjuncties	8,9	6,4

Uit alles blijkt dat Bolle uiterst nauwkeurig te werk is gegaan. Bepaald nieuwe gegevens zijn niet aan het licht gebracht. Dat is ook niet zijn opzet geweest. Hij bedoelt „met deze keuze uit de verkregen gegevens... mogelijkheden te verkennen en een nog te bewerken onderzoeksterrein aan te geven”. Hij acht het noodzakelijk „spoedig en efficiënt de schoolkindertaal in kaart te brengen”, teneinde het rendement van het moedertaalonderwijs te verhogen. Hij zal het met ons eens zijn dat voor dit hoge doel méér nodig is.

VAN DER V.

Pedagogisch Forum, eerste jaargang, nr. 1-4.

Het Katholieke tijdschrift *Opvoeding Onderwijs Gezondheidszorg* is na zijn zeventiende jaargang voortgezet onder de nieuwe naam *Pedagogisch Forum*. Twee motieven hebben redactie en uitgever tot deze omzetting gebracht. In de eerste plaats was aanpassing, nadere precisering van de doelstelling noodzakelijk; in de tweede plaats bood het aanbod van vier protestants-christelijke hoogleraren tot medewerking de mogelijkheid de werkbasis te verbreden. Centraal thema blijft de school zoals zij reilt en zeilt. Daarnaast zal aandacht worden geschonken aan algemeen-pedagogische vraagstukken, aan de ontwikkeling van verwante disciplines, zo orthopedagogiek en sociopedagogiek. De vier nieuwe protestants-christelijke medewerkers zijn de hoogleraren Dr. J. W. van Hulst, Dr. L. de Klerk, Dr. F. W. Prins, Dr. G. Wielenga. Deze toetreding „lag in de lijn van de oecumene, die ook in het onderwijs sterke weerklank heeft gevonden”. Ongetwijfeld en terecht, maar het geldt hier dan toch oecumenische gezindheid in beperkte zin.

Het eerste nummer opent met het herdenkingscollege naar aanleiding van het overlijden van Prof. Dr. J. Waterink, uitgesproken door Wielenga: *Waterink als man van wetenschap*. Dit herdenkingswoord treft door eerlijkheid en openhartigheid. Wielenga spaart Waterink noch als mens, noch als man van wetenschap, maar zijn waardering gaat toch ver boven zijn kritiek uit. Hij beschrijft zijn oud-collega als een man met een „typisch

intuïtief gearde begaafdheidsstructuur", wie een „enigszins autoritair aandoend poneren van de waarheid" niet vreemd was, maar wiens antropologie, de mens ziende als beelddrager Gods, „welbewust basis en uitgangspunt van zijn gehele wetenschappelijke arbeid werd". Zo heeft, menen ook wij, de „buitenwereld" Waterink gekend.

Algemeen-pedagogische problemen komen aan de orde in de discussie die Brus voert met drie Utrechtse prominenten, Bijl, Kohnstamm en Beekman. De aanleiding tot deze discussie is het inleidend artikel van Langeveld geweest in de eerste jaargang van het „Europäisches Jahrbuch für pädagogische Forschung", *Paedagogica Europaea* 1965. Dit artikel droeg de titel „*In search of research*". Brus meent dat dit inleidende redactionele artikel duidelijk het stempel droeg van „het autonoom pedagogisch denken". Voor hem „een zienswijze, welke in Nederland heeft bijgedragen tot het ontstaan van een onduidelijke en weinig vruchtbare situatie op het gebied van het pedagogisch-didactisch onderzoek."

Het tweede nummer is een thematisch nummer. Het is gewijd aan het thema opvoeding, onderwijs en taal. In het dubbelnummer (3/4) herdenkt Gielen de overleden inspecteur van het lager onderwijs, P. A. Eggermont als een uiterst bescheiden, door en door vroom man en als een zeer bekwaam praktisch pedagoog. Een nummer met zeer gevarieerde inhoud. Veltman schrijft over Heinrich Roth's pedagogische antropologie; Van de Laar over Geprogrammeerde instructie en didactische scholing van kwekelingen, Hulsman over Machinaal verwerkbaar psychologische tests als selectiemiddel voor het v.h.m.o., Van Renes en Schroevers over Agromisa-Landbouwonderwijs in ontwikkelingsgebieden.

Een tijdschrift dat zich in zijn nieuwe vorm zal weten te handhaven.

VAN DER V.

PEDAGOGISCH NIEUWS

Overzicht geslaagden aan het Nutsseminarium voor Pedagogiek aan de Universiteit van Amsterdam - 26 april 1968

voor de Middelbare Akte Pedagogiek A:

- C. J. Baarda (scriptie: „Een onderzoek naar de beroepskeuzemotieven van leerlingen van de Hogere Zeevaartschool.")
- A. Bossers (scriptie: „Het Project. Een onderzoek naar de waarde van de projectmethode, zoals toegepast op de contactscholen van het Algemeen Pedagogisch Centrum.")
- J. D. Geel (scriptie: „Een onderzoek naar: De waardering van gedichten en de wijze van waarderen en een manier van beïnvloeden daarvan bij leerlingen van een Chr. Landbouwhuishoudschool.")

- A. J. van Houte (scriptie: „Een poging om de orthografie van de veranderlijke woorden in de eindgroep van een l.o.m.-school te verbeteren.”)
- Mej. C. A. van den Houten (scriptie: „Een empirisch-exploratief onderzoek naar de mogelijkheid van het ontwerpen van een leerschema voor de fase van voorbereidend onderwijs aan blinde kinderen met ernstige leer- en gedragsstoornissen”.)
- C. A. de Nobel (scriptie: „Een facet van de manuele expressie als bijdrage tot het persoonlijkheidsonderzoek”.)
- C. W. Oosterhof (scriptie: „Muzikale vorming op de l.t.s.”)
- F. Spanjerberg (scriptie: „Verantwoording van een proeve van een vorderingentest in verband met het toelatingsonderzoek voor een school voor moeilijk lerende kinderen”.)
- Mevr. L. P. E. Wesselius-van Zwam (scriptie: „Televisie en bejaarden. Een onderzoek naar de waardering van het T.V.programma „Kunstgrepen” van Pierre Janssen door de bejaarden van twaalf tehuizen in Amsterdam.”)
- B. J. de Wilde (scriptie: „Een onderzoek naar de houding van twee groepen van de bevolking van het dorp Calantsoog ten aanzien van de toename van het toerisme.”)
- W. F. J. Wildeman (scriptie: „Een onderzoek naar verbetering van leerprestaties in de zesde klassen van een lagere school met behulp van de zgn. „Verbeteringsmethode”.)

voor de Middelbare Akte Pedagogiek B:

- W. Hoeksema (scriptie: „Het vormingswerk voor de mannelijke bedrijfsjeugd in Nederland.”)
- Mevr. C. B. P. van Poppel (scriptie: „De Amsterdamse Provo's uit de jaren 1965-1967.”)
- Mevr. O. R. Varkevisser-de Boer (scriptie: „Humanistisch vormingsonderwijs en zedelijke vorming.”)